

midler, Trævarer, Stenvarer, Asfalt, Tjære, kemiske Produkter, Metalvarer, Papirmasse, Pap, Papir, Tekstilvarer og forskellige andre Vareposter. Det sidste Aar før Krigen, for hvilket der er en samlet Opgørelse, 1913, var Værdien af Eksporten fra Danmark i danske Penge 25 Mill. Kr. Det kan vel ikke nægtes, at en Eksport paa 25 Mill. Kr., for en stor Del i Frembringelser, i hvilke der er nedlagt dansk Arbejde, har Betydning ogsaa for danske Arbejdere, og det kan i denne Forbindelse nævnes, at i samme Tid, hvori vi saaledes drev en omfattende Produktion med Rusland for Øje, var der ogsaa paa anden Maade en stadig Forbindelse, idet adskillige danske Firmaer oprettede Fabrikker i Rusland, og Tusinder af Danske var beskæftiget dels i Fabriks- og industrielle Virksomheder som Arbejdere og Ingeniører, dels i Mejerier og andre Landbrugs-virksomheder som Mejerister, og hvad de forskellige Stillinger hedder, som Danske der indtog.

Hele dette Forhold ophørte ved Krigen Begyndelse eller ret snart derefter. Produktionen med Rusland for Øje maatte indstilles, og Danske, som var i Rusland, maatte paa Grund af Forholdenes Udvikling der vende sig bort fra Rusland. Men nu kan det vel ikke nægtes, at alt, hvad der er fremkommet om Rusland i der nyere Tid, viser os, at Forholdene derovre er ved at udvikle sig og fæstne sig i en Retring, som muliggør en Genoptagelse af den Forbindelse, der var tidligere. Det mislykkede Eksperiment, som for godt 4 Aar siden anstiftedes, og som ogsaa jeg beklager af Hensyn til det russiske Folk, er jo aabenbart ved at ebbe ud. Eksperimenternes Tid er forbi, nu belaver ogsaa de nuværende Magthavere i Rusland sig paa at indordne sig under den naturlige Udvikling, som ethvert Samfund maa underkaste sig. Der er for nylig udstedt et Dekret vedrørende Ejendommene i Rusland, i hvilket det hedder, at Ejendomme, som ikke inden en vis Frist er nationaliseret, vil blive tilbagegivet deres oprindelige Ejere. Det er klart, at for at faa Indflydelse paa dette Forhold — og der er jo Danske, som ejer Ejendomme i Rusland — er en i Rusland tilstedeværende Repræsentation i højeste Grad ønskelig, ja paakrævet. Regeringen i Rusland indretter sig — som alle vil vide, der har fulgt Meddelelserne derovrefra, Taler og Dekreter, og hvad der i øvrigt er fremkommet — paa at interessere Kapitalen, ogsaa og vel i første Linie udenlandsk Kapital, i Ruslands Genopbygning, og det siges fra sagkyndig Side, at der bydes steds-

store og større Sikkerhed overfor de Kapitalbesiddere, der vil interessere sig for dette Genopbygningsarbejde. Der udstedes Koncessioner, og ganske særlig udstedes der Koncessioner til Firmaer, der tidligere har haft Forretninger i Rusland. Og nu er det sagt mig, at Danske er inde med Værdier i Rusland i Bygninger, i Lagre, i tidligere Forretningsvirksomhed til ca. 400 Millioner. Vi har saaledes ogsaa fra dette Synspunkt set, synes jeg, en utvivlsom Interesse i Rusland, og det danske Erhvervslivs Organisationer har jo ogsaa for længst forstaaet, at de havde Interesser i Rusland, og at det gjaldt om at søge Forholdene saaledes tilrettelagt, at disse Interesser kunde varetages, naar Tiden dertil kom.

Det saae Erhvervene for længe siden. Jeg minder om, at i Vinteren 1919—20 blev der givet Tilladelse til Afholdelse af en Forhandling her i Danmark mellem en russisk Kommissær Litvinof og en Udsending fra den engelske Regering, hvilke to Repræsentanter skulde forhandle om Fangeudveksling. Medens denne Kommissær Litvinof opholdt sig her i Landet, gjorde en hel Række Firmaer og Erhvervsorganisationer de første Skridt til at søge en lovordnet Handelsforbindelse med Rusland genoptaget, idet de henvendte sig til vedkommende Litvinof, som atter foranledigede, at en anden Kommissær, Krassin, kom hertil og forhandlede med dem. Med en ikke usædvanlig Kortsynethed iværksattes ved den Lejlighed en konservativ Pressekampagne, som i høj Grad vanskeliggjorde Forhandlingerne, ja, som i Grunden var afgørende for deres Afbrydelse paa det Tidspunkt. Den paa-gældende Kommissær Krassin rejste til London. Litvinof rejste i visse Forretninger til Norge, men søgte dog senere, i Sommeren 1920, atter at faa Adgang til at opholde sig i Danmark, og det er sandsynligt, at de foreløbig standsede Forhandlinger med Næringslivet da kunde være blevet genoptaget. Men den højtærede Regering afslog Litvinofs Anmodning om Opholdstilladelse i Danmark. Dette var den første store Fejl fra Regeringens Side i denne Sag. Denne Nægtelse havde til Følge, at de paabegyndte Forhandlinger maatte betragtes som ganske afbrudt. Danmark blev boycottet. I Stedet for at søge Mulighederne for Danmark udnyttet kastede Rusland sig over andre Lande med Hensyn til Overenskomstforhandlinger, og efterhaanden er der afsluttet Overenskomster med England, Sverige, Norge, Tyskland, alle Randstaterne ved Østersøen, Finland, enten private Overenskomster mellem Erhvervsorganisationer og